

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

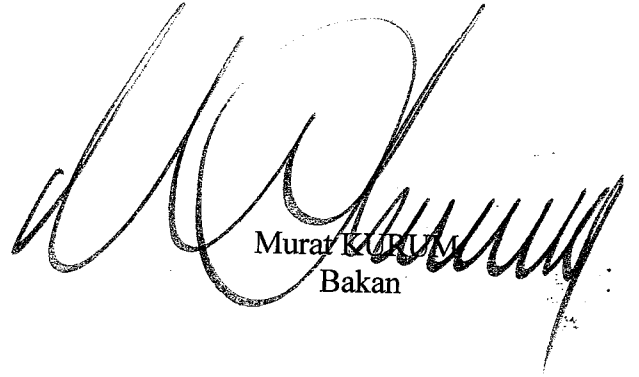
Sayı :30824082-610 - 12270254
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

16 Nisan 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN İBRAHİM AKIN'IN
TBMM 7/21065 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/21065
GK 76

SORULAR

Uşak ilinin Ulubey ile Eşme ilçeleri arasında Kışladağ Altın Madeni, El Dorado Gold adlı Kanada merkezli bir kartelin sahibi olduğu TÜPRAG şirketi tarafından işletilmektedir. İlk açıldığında 509 hektar olan maden sahasının, 2011 ve 2013 yıllarında yapılan kapasite artırımları ile 2 bin 509 hektara çıktığı belirlenmiştir.

Kışladağ Altın Madeninin 2011 yılındaki ÇED dosyasında faaliyet süresi 12 yıl olarak belirlenmiş ancak 2013 yılında bu süre 17 yıla çıkarılmıştır. 2013 yılındaki ÇED raporuna göre bu altın madeni 2029 yılında faaliyetine son vereceğini belirtmiştir. Ancak buna karşın madenci şirketin hala sondaj faaliyetine devam ettiği basına ve kamuoyuna yansımıştır.

Madende an itibarıyla açık alanda siyanür liçlemesi yapılmaktadır. Şirketin hazırladığı ÇED başvuru dosyasına göre 2028 yılı sonuna kadar yüzde 82'i sülfürlü kayalardan oluşan yaklaşık 930 milyon tonluk bir pasa dağının oluşması planlanmıştır. 2024 yılı itibarıyla de halen 400 milyon tondan fazla bir pasa yığını olduğu belirtilmektedir. Mevcut pasa yığınlarının yüksekliğinin 120 metreyi bulduğu ifade edilmektedir.

Öte yandan "cehennem çukuru" adı verilen maden ocağının 550-600 m ye inmiş olduğu bu çukurun tabanından sürekli yeraltı suyu çıktığı ve buradan hareketle çukurun yeraltı su seviyesinin altına indirilmiş olduğu, bu suyun bir kısmını kendi havuzlarında kullandığı, bir kısmının da çevredeki derelere akıtıldığı belirtilmektedir.

Liçleme ve yıkama faaliyeti için Kışladağ Altın Madeninde 2013'e kadar bir günde 30 bin insanın, 2013'ten bu yana da 70 bin insanın kullandığı su miktarına eşit miktarda su tüketimi yapılmaktadır.

Maden çevresinde maden alanına yakın 12 köy bulunduğu ve bu köylerin Söğütlü, Katrancılar, Bekişli, Küçükilyaş, Kışla, Çırpıcılar, Karacaömerli, İnay, Akçaköy, Emirli, Gedikler, Ahmetler olduğu görülmektedir.

- 1) %80'e yakını sülfürlü kayalardan oluşan pasa sahasının asit kaya drenajı kontrolü kimler tarafından hangi periyotla ve nasıl yapılmaktadır? Kontrol sonuçları nerededir?
- 2) Uşak İl Sağlık Müdürlüğü'nün beyanına göre, Eşme ve Ulubey bölgesinde yeraltı suları ve topraktaki arsenik oranı son 12 yıldır normal değerden 70-700 kat fazladır. Madenin bu dramatik ve ölümcül değişime katkısı araştırılmış mıdır?
- 3) Madenin açıldığı yıldan bu yana bölgenin toprak, su ve hava analiz sonuçları nelerdir? Bölgedeki yeraltı sularında kimyasal veya ağır metal kirlenmesine yönelik periyodik ölçümler yapılmakta mıdır? Yapılmakta ise bu ölçümlerin son 5 yıllık durumu ne şekildedir?
- 4) Kışladağ Altın Madeni, bölgedeki su rezervlerinin ne kadarını kullanmıştır ve kullanmaya devam etmektedir?
- 5) Kışladağ Altın Madeninde "cehennem çukuru" diye tabir edilen maden çukurunun 2024 yılı itibarıyla derinliği kaç metreye inmiştir? Bu derinliğin yeraltı su seviyesinin altında inmiş midir?
- 6) Kışladağ'dan ölçek olarak daha küçük bir altın madeni olan İliç-Çöpler'de saniyede 130 litre su kullanılırken, Kışladağ'da belirtilen saniyede 31 litrelik ve 51 litrelik su kullanım oranları arasındaki orantısızlığın gerekçesi nedir? Kışladağ Altın Madeninin belirtilenden daha fazla su kullandığı iddiaları araştırılmış mıdır?
- 7) Bölgenin susuzlaşması, yeraltı sularının çekilmesi veya kaybolması, Uşak'ta kronikleşen susuzluk sorunu ile patlatmalar arasındaki ilişki araştırılmış mıdır?
- 8) Erzincan İliç'te yaşanan felaketin benzerinin Kışladağ Altın Madeninde yaşanma olasılığına karşı alınan

önlemler nelerdir?

- 9) Madenin faaliyete geçtiği 2006'dan bugüne kaç köy/belde/mahalle haritadan silinmiştir?
- 10) Tarım ve hayvancılıktan vazgeçme ile maden nedeniyle kaybedilen tarım alanları, meralar ve yeraltı su yataklarının yok olması arasındaki ilişki araştırılmış mıdır?
- 11) Kışladağ Altın Madeni'ne şirketin İzmir'de bulunan Efemçukuru Altın Madeni'nden ne kadar cevher taşınmaktadır? Günlük, aylık ve yıllık miktarları nedir?
- 12) Başka maden sahalarından da benzer şekilde Kışladağ'a cevher taşınması işlemi yapılmakta mıdır? Yapılmakta ise hangi madenler ve miktarları nedir?
- 13) Özellikle Sarıgöl başta olmak üzere bölgedeki üzüm üreticilerinin Kışladağ'dan gelen tozun yağmurla birlikte temas etmesiyle üzümü çürüttüğü ve bu yüzden üzüm bağlarının üstünün örtüldüğü iddiası ile ilgili bir araştırma yapılmış mıdır? Yapıldıysa araştırmanın sonuçları nelerdir? Yapılmadıysa bu yönde bir araştırma yapılması planlanmakta mıdır?
- 14) Kışladağ Altın Madeni'nde haftalık, aylık ve yıllık siyanür solüsyonu kullanım miktarları ne kadardır?
- 15) Yaklaşık 18 yıldır faaliyette olan Kışladağ Altın Madeni ne zaman kapatılacaktır? Madenin gelecekle ilgili projeksiyonları nelerdir? Bölgeyle ilgili başka projeleriniz ve planlarınız var mıdır?
- 16) Kışladağ Altın Madeni'nde yılda kaç ton altın, gümüş, bakır vs başka yan ürün elde edilmektedir? 2024 yılı itibarıyla toplam üretim miktarı ne kadardır? Bu üretimlerin sonucunda elde edilen toplam gelir ne kadardır? Kışladağ Altın Madeni'nin elde ettiği madenler için 2023 yılı sonuna kadar ödediği devlet hakkı payı miktarı ne kadardır?
- 17) Kışladağ Altın Madeninde ocaklarda, liç alanında, pasa sahalarında ve diğer ilgili kimyasal-metalurjik işlemlerin yapıldığı kapalı alanlarda 2006 yılından bugüne kadar meydana gelen kazaların dökümü nedir? Yaralanan işçileriniz ve/veya hayatını kaybeden işçileriniz var mıdır? Ne türden kazalar yaşanmıştır?

CEVAPLAR

Uşak İli, Ulubey ve Eşme İlçeleri sınırlarında Gümüşkol köyü yakınlarında yer alan ve Tüprag Metal Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (TÜPRAG) tarafından işletilen "Kışladağ Altın Madeni Projesi"ne 27/06/2003 tarih ve 840 No lu Karar ve 06/06/2011 tarih ve 51858 sayılı yazımız ile "ÇED Olumlu" Kararı; yine Uşak İli, Ulubey ve Eşme İlçeleri sınırlarında Gümüşkol köyü yakınlarında yer alan ve Tüprag Metal Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (TÜPRAG) tarafından işletilen "Kışladağ Altın Madeni Kapasite Artışı Projesi" için de 24.06.2014 tarih ve 9870 sayılı "ÇED Kararı" verilmiştir.

İşletmenin ÇED taahhütlerine uygun olarak, işletme sahası dışına düşen yağmur sularının işletme sahası içerisine girmesini engellemek amacıyla betonarme kuşaklama kanalları yapılmıştır. Ekonomik Olmayan Pasa Sahasında, depolama işlemleri ÇED taahhütlerine uygun olarak ve asit kaya drenaj riskini azaltacak şekilde gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca, Altın Madeni sahası içerisinde özellikle asit kaya drenajına sebep olabilecek tüm alanlar (ekonomik olmayan pasa sahaları, açık ocak) ile birlikte işletme sahasının tamamına düşen yağmur suları ve açık ocak sularının tümü sızdırmaz nitelikte göletlerde toplanmakta ve 16.000 m³/gün kapasiteli Endüstriyel Atık Su Arıtma Tesisine iletilmektedir. Arıtıldıktan sonra ise, sızdırmaz nitelikli Arıtılmış Endüstriyel Atık Su Havuzuna aktarılmakta ve çoğunlukla üretimde tekrar kullanılmaktadır. İhtiyaç olmaması halinde ise deşarj edilmekte olup, tesis deşarjı kapsamında Atık Su Deşarjı konulu Çevre İzni mevcuttur. Ayrıca Endüstriyel Atık Su Arıtma Tesisi - Arıtılmış Endüstriyel Atık Su Havuzu çıkışında Sürekli Atık Su İzleme Sistemi aktif olup, sistem çıktıları sürekli ve on-line olarak izlenebilmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar ile ilgili denetimler, Uşak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz tarafından 15 günlük ve 3 aylık periyotlarla yerinde, ayrıca 3 aylık periyotlarla tesis deşarjından Bütünleşik Karşılaştırma Testi kapsamında numune alınarak gerçekleştirilmektedir.

Yine gerçekleştirilen denetim ve takiplerde; 2015 yılında yayımlanan Maden Atıkları Yönetmeliği kapsamında, işletme dahilinde “Maden Atık Yönetim Planının” hazırlanmış olduğu ve Bakanlığımıza sunulduğu, 2018 yılında Ekonomik Olmayan Pasa Sahası için Maden Atığı Depolama İzni alındığı, tesisin Hava Emisyon, Gürültü Kontrolü, Atık Su Deşarjı Maden Atığı Bertaraf- Depolama Kategori B konulu Çevre İzin ve Lisansının mevcut olduğu tetkik edilmiştir.

İşletmenin ÇED taahhütleri kapsamında yeraltı suları, yüzeysel sular, toz ile gürültü konularında gerekli izlemeler düzenli olarak (aylık) yaptırılmakta olup, izleme sonuçlarını içeren Rapor 3 aylık periyotlarla hazırlanarak, ilgili kurumlara (*Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü’ne, Uşak İl Sağlık Müdürlüğü’ne, DSİ Jeoteknik Hizmetler ve Yeraltı Suları Dairesi Başkanlığı’na, DSİ 23. Şube Müdürlüğü’ne, Uşak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü’ne, Uşak İl Özel İdaresi*) sunulmaktadır.

Ayrıca Uşak Valiliği tarafından oluşturulan Tüprag Altın Madeni İzleme ve Denetleme Komisyonu (Başkan kuruluş; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından; tesisin yeraltı sularına ve toprağa etkisinin takibi amacıyla 2 haftalık ve 3 aylık periyotlarla izleme çalışmaları devam etmektedir.

Gerek ÇED taahhütleri, gerekse Valilik Komisyonu dahilinde günümüze kadar gerçekleştirilen izleme sonuçlarının, işletme faaliyeti öncesinde alınan referans numune analiz sonuçları ile karşılaştırılması neticesinde herhangi bir olumsuz etki ve kirlenme bulunmadığı tespit edilmiştir.

Nihai ÇED Raporunda Ulubey akiferinde değişik çekim şartlarına bağlı olarak su rezervlerinde oluşabilecek etkiler değerlendirilmiş olup; Ulubey akiferi için belirlenen emniyetli çekim değeri 38 hm³/yıl olarak belirlenmiştir. Madenin su talebi kapsamında oluşturulan senaryolarda akiferden yapılan toplam çekimler 11,43 hm³/yıl olarak belirlenmiştir.

Altın Madeni Su Yönetim Planı kapsamında; ham su çekiminin azaltılması adına, maden sahası içerisinde toplanan yağmur suları ve açık ocak susuzlaştırmadan gelen su, maden içerisindeki endüstriyel atık su arıtma tesisi vasıtasıyla arıtılarak yeniden kullanılmaktadır.

Yağmur suları ile açık ocak susuzlaştırmadan gelen suların arıtılarak yeniden kullanımı neticesinde ise; 2024 yılında DSİ tarafından yasal olarak Ulubey akiferinden tahsis edilmiş 2.4 hm³/yıl yeraltı suyu çekim miktarının yalnızca %56’sının kullanıldığı tetkik edilmiştir.

Bunlarla birlikte; DSİ “Yeraltı Suları Ölçüm Sistemleri Yönetmeliği’ne” göre kuyulara su sayacı takılarak kullanım miktarları takip edilmekte ve kullanılan kuyuların yeraltı suyu seviyeleri 2006 yılından beri düzenli olarak izlenmekte olup, madenin su kullanımına bağlı olarak su seviyelerinde herhangi bir düşüm söz konusu olmadığı teyit edilmiştir.

Madenin su ihtiyacı; Nihai ÇED Raporunda belirtildiği üzere yağışların en az ve buharlaşmanın en fazla olduğu dolayısı ile su ihtiyacının en yüksek olacağı kurak dönem için belirlenmiş olup, 137,3 L/s olarak hesaplanmıştır. Ancak Kışladağ Altın Madeninde, henüz ÇED raporunda planlanan cevher üretimi kapasitesine ulaşılmamış olup, maden üretim miktarları ile orantılı olarak su kullanım oranının 2024 yılında ortalama 43 L/s olarak gerçekleştiği teyit edilmiştir.

İşletmenin, su kullanım miktarı ile yer altı suyu kullanım miktarının ÇED taahhütlerine uygun olduğu ve herhangi bir aşım bulunmadığı, ayrıca kullanılan su kuyularının yeraltı suyu seviyeleri kapsamında 2006 yılından günümüze kadar gerçekleştirilen izleme sonuçlarından, madenin su kullanımına bağlı olarak su seviyelerinde herhangi bir düşüm söz konusu olmadığı teyit edilmiştir.

Efemçukuru Konsantre işleme tesisi kapsamında yapılan fizibilite çalışmaları ve diğer teknik, mühendislik konuları sebebiyle, Efemçukuru’ndan elde edilen cevherin Kışladağ Altın Madeninde işlenmesi planı tamamen sonlandırılmış olup, Kışladağ Altın Madeni tesisine cevher taşınmamaktadır.

Kışladağ Altın Madeninde doğaya yeniden kazandırma çalışmaları, ÇED Raporu ve çevre ile uyum planında taahhüt edildiği gibi, madenin işletme aşaması ile birlikte eş zamanlı olarak yürütülmektedir. Kışladağ Altın Madeni içerisinde (ocaklarda, liç alanında, pasa sahalarında ve diğer ilgili kimyasal-

metalurjik işlemlerin yapıldığı kapalı alanlarda) 2006 yılından bugüne kadar herhangi bir kaza yaşanmamıştır.